UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Decretum Gratiani

Gratianus <de Clusio>

Parisijs, 1542

Lxxxviij. dicit q[uod] clerici cupiditat[is] causa negociatores esse non debent: s[icut] pietat[is] causa cura[m] orphanis et viduis impendere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62466

Visual Library

Libertos. ¶ Hec eſt ſcḋa pars diſtin. in qua dicit̃ ꝙ eccleſia debet libertos defendere: preſertim eos q̄ eius patrocinio commendantur. Jo. de fan.

¶ Caſus. Hec duo cap. libertos. et liberti. vt dicit Beneuen̄. loquuntur de libertis eccleſie commēdatis: quos ſi aliq̄s inuadere ſua authoritate voluerit, vel in ſeruitutē reuocare, vel bona eorum auferre conatur: ⁊ eccleſia et epiſcopus debent eos defenſare.

ij.q.s.

Libertos legitime a dominis ſuis factos eccl'ia (ſi neceſſitas exegerit) tueat̃: q̊s ſi q̄s ante audiētiā aut pua dere, aut expoliare preſumpſerit, ab eccleſia repellatur.

Itē ex cōci. Toletano. iiij.

¶ A ſacerdotib⁹ defendant̃ liberti ne in ſeruitutē reuocent̃.

Liberti q̄ a q̄buſcunq̧ manumiſſi ſunt, atq̧ eccleſie patrocinio commendati exiſtunt, ſicut regule antiquorū patrū cōſtituerūt, ſacerdotali defenſione a cuiuſlibet inſolentia ꝓtegant̃, ſiue in ſtatu libertatis eorū, ſeu in peculio[a] quod habere noſcuntur.

Item ex cōcilio Toletano.

¶ Expoſitos defendat eccl'ia ſi q̄s eoꝝ calūniator extiterit.

Si expoſitus[b] ante eccleſiā cuiuſcūq̧ ſit miſeratione collectus, conteſtationis ponat̃ epiſtola: vt ſi is q̄ collect⁹ eſt intra decē dies[c] queſit⁹ agnituſq̧ nō fuerit: ſecur⁹ habeat[d] q̄ collegit. Sane q̄ poſt predictum tempus calumniator extiterit: vt homicida eccleſiaſtica diſtrictione damnabitur, ſicut patrum ſanxit authoritas.

¶ Diſtinctio. lxxxviij.

Prohibentur[e] ergo clerici cupiditatis negocia ſuſcipere, nō pietatis curā viduis ⁊ orphanis impendere.

Unde Melchiades papa.

¶ De eodem.

a ¶ Liberti. ¶ Peculio. Sed nūquid liber homo h̄z peculium? Nō: quia ſicut ſeruus non habet bona, ita paterfamilias nō habet peculium. ff. de verbo. ſigni. pater familias. ſed loquitur hic fm̄ tempus quo ſeru⁹ erat. vel peculium ſumitur hic improprie arg. C. de inoffi. teſta. l. vlti. ff. ad trebel. cogi. j. reſpon. De peculio autem ſerui qui manumittitur, hoc in ſumma notabis, ꝙ ſi manumittitur inter viuos, dominus videtur ei concedere peculium, niſi adimat expreſſe. Si autem in teſtamento libertas ei relinquitur, peculiū apud heredem remanet niſi expreſſe ei cōcedatur. C. de pecu. eius qui li. me. l. vna.

Pecu- lia fu⁹ hſe pōt ſz nō liber hō.

Si expoſit⁹. ¶ Hec eſt tertia pars diſtinctionis, in q̄ ponit de infantibus expoſitis. Jo. de fan.

¶ Caſus. Queſitū fuit in concilio Toletano q̄d fieri debeat cum aliquis colligit puerū expoſitū ante eccleſiam. Et reſpondet ꝙ debet in publicum duci: vt cuiuſcūq̧ ſit ille puer, ſiue ſit dn̄s ſiue pr̄, veniat infra decem dies, et puerum recipiat, ſi autē poſt decem dies venerit, audiri non debet: ſed tanq̧ homicida punietur.

b ¶ Expoſitus. Exponitur autem aliquis a patre vel dn̄o, vel ab extraneo. Si a patre vel dn̄o: aut neceſſitate, vl' ſponte. Si ſpōte, nunq̧ poteſt recolligere eū poſtea nec enim ſuum dicere poterit quem pereuntem contempſit. C. de infan. expo. l. j. et. ij. Si neceſſitate, repetit quandocunq̧: quia inuitus videtur expoſuiſſe. C. de infan. expoſitis. l. j. et in his caſibus locum non habet conteſtatio. q̊d tamen dixi de neceſſitate, videtur male dictum. nam dicit lex ꝙ ſi ipſe non poteſt eum alere, debet eum in xenodochium † mittere. C. de lat. lib. tol. l. vna. §. ſed ſcimus. Sz q̊d dixi, ‡ intelligas cum nullum talem locū inuenit et intelligas maxime hoc de filijs. nam de ſeruo videtur ꝙ potius debeat eum vendere q̧ exponere. et eſt iſte caſus in quo ſeruus habitus pro derelicto ſtatim in libertatem eripitur: vt. C. de lat. lib. tol. l. vna. in aut̃. de nup. §. hoc amplius. ⁊ §. multo magis. col. iiij. alias occupanti conceditur. Si autem ab extraneo, et ſciente domino vel patre, tunc locum habet quod hic dicitur. Si vero ignorante, ſemper poteſt repetere quādocūq̧ voluerit. C. de infan. expo. l. j. H. dicit ꝙ tantum vſq̧ ad. x. dies auditur pater in hoc caſu: quod verius credo: ‡ quia de his que publice fiunt, non poteſt pretendi ignorantia: vt. xvj. diſtinc. quod dicitis. Idem poteſt dici quando pater propria voluntate expoſuit. Jo. Hoc teneas breuiter ꝙ ſi a patre infans exponitur vel ab alio eo ſciēte vel ratum habēte, ſtatim liberatur a patria poteſtate, ⁊ ſi dn̄s idez facit, ſeru⁹ ſtatim eripitur in libertatem, et libertus in ingenuitatem. Idē eſt ſi alimenta fuerint iſtis languentib⁹ denegata: aut ſi iſti languentes expoſiti fuerunt, cuiuſcunq̧ fuerint etatis: et qui eos ſuſcipiunt, non habent aliquod ius in ipſis: vt extra de infant. vel languen. expoſitis, capi. j. B.

Expo- nēs ſi- liū vel ſuū an poſſe il lū recol ligere.

† Xhoſpitale.

‡ ſcz de neceſſitate.

‡ Adde de iſta q̄ōne et alijs in mater. expoſitorum. no. i. l. j. ⁊. ij. per Albe. d̄ roſa. C. de infā. expoſi. ⁊ gl. i. l. nemini. C. de epi. aud.

c ¶ Intra decem dies. De his decē diebus dic ꝙ currunt a tēpore ſcientie, et ſunt cōtinui. et ſi in tali loco eſt ꝙ venire nō poteſt reſtituit̃ per clauſulam generalem: argu. ff. ex qui. cau. ma. l. j. Alij dicunt ꝙ ſunt vtiles: cum ſcilicet experiri poteſt. ff. de edi. edic. cnm ſex. et de diuer. et tem. pre. l. j. Si vero ille qui colligit, expendit aliqua in puero erudiendo in aliqua arte repetit a recolligente. C. de infan. expoſi. l. j. quod autem cauſa alimenti expendit, non repetit niſi in duobus caſibus: ſcilicet cum proteſtatus eſt. ff. de nego. geſt. neſennius. vel vbi collectus non vult ducere filiam ſuam in vxorem. C. de nup. patrem.

Expenſe circa infantē expoſitum facte, an poſſint repeti.

d ¶ Habeat. Non in ſeruum. C. de infan. expo. l. vltima. et ideo dicitur iſte eum habere, quia alius iam non poteſt petere puerum: puer tamen bene recedet ab eo cum voluerit: et continebit epiſtola ſcilicet ꝙ ſi quis in eo aliquid iuris ſibi vendicet, exeat et probet eſſe ſuum: alias non crederetur ei. Argu. contra extra qui filij ſint legit. tranſmiſſe. vbi creditur patri et matri dicentibus aliquem non eſſe filium ſuum: quia non eſt preſumendū aliquem denegare filium ſuum.

Pater et mat̃ filiū denegare nō p̄ſumunt̃.

Prohibentur. ¶ In hac diſtinctione prohibetur cupiditas ⁊ mercatio omnibus clericis. Et diuiditur in duas partes: in quarum prima probat per decem authoritates ſanctorum patrum ꝙ clerici non debent eſſe mercatores. Scḋa ibi. Neq̧ apud. Jo. de fan.

¶ Caſus. Facta interpoſitione miſerabiliū perſonaruz in hac. lxxxviij. diſt. redit Gra. ad ca. cupiditatis: cui⁹ cupiditatis negocia clerici ſuſcipere ꝓhibent̃: ſed nō ꝓhibent̃ opera pietatis orphanis ⁊ viduis impendere.

e ¶ Prohibentur. Facta interpoſitione de viduis et libertis et expoſitis, reuertitur in hac di. lxxxviij. ad propoſitum ſuum, ſcilz ad illud capitulum: non cupidum, et oſtendit clericos cauſa turpitudinis et cupiditatis non debere opera exercere. tandem ſubijcit ꝙ nullus preſbyterum in teſtamento debet nominare tutorem. ⁊c.

DEcreuit. ¶ Caſus. Statuit melchiades q clerici cauſa cupiditatis et lucri non conducant poſſeſſiones, nec negocijs ſecularib⁹ ſe immiſceāt: niſi in duobus caſib⁹: ſcʒ ꝓpter curā miſerabiliū perſonarum, propter curā eccleſiaſticā ab epiſcopo ſibi cōmiſſam. ⁊ q curam talem debeāt ſuſcipere clerici ꝓbat duobus exemplis: ſcilʒ Moyſi et angelorū aſcendētiū ⁊ deſcendētium per ſcalā quā vidit Jacob: ad inſtar quorū prelati eccleſie debēt aſcēdere contēplando, ⁊ deſcendere curā ſubditorū habendo.

DEcreuit ſancta ſynod⁹ nullū deinceps clericū aut poſſeſſiōes ꝯducere[a], aut negocijs ſecularib⁹ ſe imiſcere niſi ꝓpter curā, aut pupilloꝝ, aut orphanorū, aut viduarū, aut ſi forte eps ciuitatis eccleſiaſticarū rerū ſolicitudinē eū habere precipiat. Ubi patʒ[b] q alia ſunt negocia ſecularia, et alia eccl'iaſtica. Nōne Moyſes in ſecl'o erat cū crebro intraret tabernaculū ⁊ exiret: q int⁹ contēplatione rapiebat, forꝭ infirmātiū negocio vrgebat? Sʒ ⁊ Jacob aſcēdentes ⁊ deſcēdentes angelos[c] vidit: qr rectores eccl'iarū nō ſolū ꝯtēplādo aſcēdūt: ſʒ deorſum quoqʒ ad mēbra illi⁹ miſerādo deſcēdunt: et dū ſacerdotes eoꝝ facta imitātur, ⁊ ſe cuſtodiūt, ⁊ ſubditorū onera portant.

Itē Gelaſi⁹ papa. De eodē.

COnſequens[d] eſt vt illa q̊qʒ q̄ de picenis partibus nuper ad nos miſſa relatio nūciauit, nō p̄tereūda putarem⁹. i. plurimos clericorum negociationibus inhoneſtis et turpib⁹ lucrꝭ inhiare: nullo pudore cēſentes euāgelicā lectionē qua ipſe dn̄s negociatores ex tēplo ꝟberatos aſſerit expuliſſe, nec apoſtolica ꝟba recolētes, qb⁹ ait: Nemo militās deo, iplicat ſe negocijs ſecularib⁹. Pſalmiſtā quoqʒ Dauid ſurda diſſimulātes aure cātātē[e] qm̄ nō cognoui negociatiōes[f]: introibo in potētias dn̄i. Proinde hmōi aut ab indignis poſthac queſtib⁹ nouerint abſtinēdū, ⁊ ab oī cuiuſlibet negociationis ingenio[g] cupiditateqʒ ceſſandum[h], aut in quocunqʒ gradu ſint poſiti, mox a clericalib⁹ officijs cogant abſtinere: qm̄ domus dei dom⁹ orōnis, ⁊ eſſe, et dici dʒ, ne ꝑ officia negociationis poti⁹ ſit latronū ſpelūca.

Itē ex canone apoſtolorum.

¶ In ſacris ordinib⁹ ꝯſtituti⁹ ſclares curas aſſumere nō dʒ.

EPiſcop⁹, aut ſacerdos, aut diacon⁹ nequaqʒ ſeculi curas[i] aſſumāt: ſin aliter, deijciantur.

Itē Gre. Romano defenſori.

¶ Epiſcopus ſecularib⁹ cauſis occupari non debet.

PErlatū eſt ad nos reuerēdiſſimū fratrē nr̄ʒ baſiliū epm velut vnū de laicꝭ in cauſis ſecl'arib⁹ occupari, ⁊ p̄torijs[k] inutil'r deſeruire: q̄ res qm̄ ipſum vilē reddit, ⁊ reuerentiā ſacerdotalem annihilat ſtatim vt experiētia tua hoc p̄ceptū[l] ſuſceperit, ad reuertēdū eū diſtricta executione cōpellat, q̄te nus ei illic te inſiſtēte. v. dieb⁹[m] ſub qualibet excuſatiōe imorari non liceat, ne ſi q̊libet modo eū ibidē ampli⁹ morā habere ꝑmiſerꝭ, cū ipſo apđ nos grauiter incipias eſſe culpabilis.

Itē ex conci. Cartha. iij.

¶ Teſtametoꝝ tuitionē, ⁊ curā rei familiarꝭ epſ nō ſuſcipiat

EPiſcopus tuitionē[n] teſtamētoꝝ nō ſuſcipiat.

a ¶ Conducere. ſcʒ cauſa cupiditatis: vt notaui. lxxxvj. di. c. vlti. et ſemper intelligo cauſa cupiditatis hoc fieri, niſi neceſſitas probetur. arg. xij. q. j. ca. j.

b ¶ Ubi patet. i. ꝓpter qđ patet.

c ¶ Angelos. per angelos intelliguntur predicatores: qui pro ingenio auditorum debent ſe aptare: vt. viij. q. j. ca. oportet. et diſt. xliij. ſit rector. §. vlti. vnde non ꝓpter iacob, ſed propter angelos inducitur hec authoritas.

Predicatores qñqʒ dicuntur angeli

COnſequens. ¶ Caſus. Clerici in picenis partibus turpibus negociationibus ⁊ lucris inhoneſtis immiſcebant: ſed Gelaſi⁹ docet hoc non eſſe faciendum: et hoc probat exemplo chriſti, qui negociatores de templo expulit. et duabus authoritatib⁹: ſcʒ Pauli: vt nemo militans deo ⁊c. et Dauid: quoniam nō cognoui ⁊c. Si quis autē negociari voluerit, officio carere debet.

Joā. ij. c.

ij. Ti. ij. a.

ps. lxx

d ¶ Conſequens. quia ſacerdotes erant inſtituti: vt. ij. q. vij. accuſatio. Lau.

e ¶ Cantantem. i. metrice deſcribentem.

f ¶ Negociationes. i. falſam traditionem iudeorū: qr ſcʒ credebant ſe iuſtificari ex operibus legis, figuras legis ſectantes, a gratia reſiliētes. vel negociationes. i. vt vilius emant, ⁊ carius vendant.

g ¶ Ingenio. Argu. q nec ſub qualibet fraude excogitata poſſunt exerceri negociationes. ergo nec cauſa neceſſitatis, vt quidam aſſerunt: nec cauſa lucri captandi ad opus pauperum. j. q. iij. ſi quis obiecerit. Argu. contra extra ne cle. vel mo. ca. j. xcj. diſt. clericus. Lau.

h ¶ Ceſſandum aut ⁊c. Uidetur ergo q in eius optione ſit an velit abſtinere a queſtu, aut ab officio. ff. de iur. do. plerūqʒ. §. vlti. quod falſum eſt. Sed hic aut, comminatiuum eſt. xj. q. j. placuit.

i EPiſcopus. ¶ Curas. j. xxj. q. iij. ca. j. ij. et iij. et. xj. q. j. te quidem.

PErlatum. ¶ Caſus. Baſilius eps tanqʒ aliquis laic⁹ ibat extra ſuum epiſcopatum coram iudicibus ſecularib⁹ aduocādo. Quod cuʒ audiſſet Greg. precepit Romano defenſori vt prefatuʒ Baſilium infra. v. dies cogat reuerti: quoniaʒ propter hoc dignitas epiſcopalis vileſcit. Nā ſi ibi amplius eum ſtare permiſerit, vterqʒ grauiter punietur.

k ¶ Et pretorijs. i. locis iudicij tractandi. Quid ſit p̄toriuʒ, habem⁹. ff. de iuſt. ⁊ iur. l. pe.

l ¶ Preceptuʒ. j. xxiij. q. iij. iuſtum. j. xxiiij. q. iiij. cleric⁹.

m ¶ Quinqʒ diebus. Ar. morā poſſe purgari. Itē nota iducias et expectationes. v. dierum: et hoc a tēpore quo ſuſcepit literas. extra de ap. ſuper eo. iiij. q. iiij. ca. j. et. q. v. c. j. quandoqʒ duorum. v. q. ij. c. preſenti.

n EPiſcopus tuitionem. i. apertionem vt. ſ. coram eo non aperiantur: ſed coram magiſtro cenſus. C. de teſta. conſulta. Uel dic tuitionem. i. q ſit aduocat⁹. alias per eum debet adimpleri quod in teſtamētis relictum eſt. extra de teſta. ſi heredes. ⁊. ff. de peti. here. hereditas. in fi. Jo. Dic ergo vt dixi, non ſuſcipiet ex hoc officium aduocationis.

Item ex eodē. ¶ De eodē.

Epiſcop⁹ nullā rei fami liaris curam ad ſe reuocet[a]: ſ3 lectiōi ⁊ orōni et verbo predicatiōis tm̄modo vacet.

Item ex eodē. ¶ De eodē.

Epiſcopus gubernatio nē[b] viduarū ⁊ pupillorū ac pegrinorū nō p ſeipſum ſed p archipreſbyterū aut archidiaconū agat. Item Gregorius quartano prefecto.

¶ Ratiociniorū cauſas clericus ſuſcipere non debet.

Inutile ⁊ valde laborioſū eſt hoīe3 lr̄atū ratiociniorū⁊ cauſas aſſumere: ⁊ i eis (qđ non expedit) ſe obligare. Itē Hieronym⁹. ¶ Fugiendus eſt clericus negociator.

Negociatorē[c] clericū, ⁊ ex inope diuitem, et ex ignobili glrioſum, quaſi quādā peſtē fuge. Item Aug. in lib. qōnū veter3 ⁊ noui teſtamēti.

¶ Clerico negociari nō licet.

Fornicari hoīb⁹ ſēp nō licet[d]: negociari vero aliquādo licet, aliquādo nō licet. antequ3 enim eccleſiaſticus quis ſit, licet ei negociari: facto iā nō licet[e]. Item Joan. chryſoſtom⁹ ſup Mattheū.

¶ De eodem. ¶ Palea.

Eiiciens dn̄s vēdētes ⁊ emētes de tēplo, ſignificauit q2 mercator nunq3 poteſt deo placere ⁊ iō null⁹ chriſtian⁹ d3 eſſe mercator: aut ſi voluerit eſſe, pijciatr̄ de eccl'ia dicēte ꝓpheta. Q2 nō cognoui negociationes, introibo in potētias dn̄i. Queādmodum eīm q ambulat inter duos inimicos, volēs ambob⁹ placere ſine alloq̄o mali eſſe nō pōt: ſ3 neceſſe eſt vt iſti male loquātr̄ de illo, et illi male de iſto: ſic mercator ſine mēdacio et piurio eſſe nō pōt. Sed ſubſtātia taliū ſtabilis eſſe nō pōt: neq3 ad bonū ꝓficit qđ de malo cō gregatr̄. Queādmodū enim ſi triticū aut aliđ tale cernas in cribro: dum huc ⁊ illuc iactatr̄, oīa grana paulatī deorſu3 cadūt, ⁊ tādē ī cribro nihil remanet niſi ſterc⁹: ſic de ſubſtātia negociatorū nouiſſime nil remanet niſi ſolū pctm̄. S3 oēs videntr̄ eſſe mercatores. Oſtēdā ergo qs nō eſt negociator vt q talis nō fuerit, eū intelligas eſſe negociatorē. ¶ Quicūq3 rē cōparat nō vt ita integrā ⁊ imutatā vēdat, ſ3 vt materia ſibi ſit inde aliqđ operandi: ille nō eſt negociator. Qui vo rē ꝯparat vt itegrā ⁊ imutatā vendēdo lucretur: ille eſt mercator q de tēplo dei eijcitr̄. Un̄ ſuper oēs mercatores maledict⁹ pl⁹ eſt vſurari⁹. ipe nāq3 rē datā a deo vēdit, non cōparatā vt mercator. poſt fen⁹ rē ſuā repetit, tollēs aliena cū ſuis: mercator autē nō repetit rē venditā. ¶ Dicit aliqs: qui agrū locat vt agrariā[f] accipiat: aut domū vt penſionē recipiat: nōne eſt ſil'is ei qui pecuniā dat ad vſurā? Abſit. Primo quidē, qm̄ pecunia non eſt diſpoſita niſi ad emendū. Secūdo, qm̄ agrum habēs arando accipit ex eo fructū: habēs domū, vſum manſionis capit ex ea: ⁊ ideo q locat domū vel agrū, ſuū vſum dare vr̄: ⁊ quodāmodo videtr̄ mutare cum lucro lucrū. ex pecunia repoſita nullum vſum capis. Tertio ager vel dom⁹ veteraſcit. Pecunia ſpiritualiter intelliguntur homines: quia ſicut nūmus habet charagma ceſaris, ita homo charagma dei: et ſicut nūmus qui non habet charagma ceſaris, reprobus eſt: ita homo qui nō oſtendit imaginem dei. vnde Eſaias ad Hieruſalem. Caupones tui miſcent vinū cum aqua. Ideo ergo mēſas nummulariorū euertit, ſignificans quia in templo dei non debent eſſe nummi niſi ſpirituales, id eſt qui dei imaginem nō diaboli portant. aut certe menſas nummulariorum, id eſt ſacerdotum dicit ſcripturas. nouo enim teſtamento ſuccedēte priori, euerſe ſunt ſcripture illorum. Eſa.j. Mat. xxj.b. Joan. ij.c.

Item Auguſtinus. ¶ Palea.

---

a Epiſcopus. ¶ Ad ſe reuocet. pricipaliter vel per ſe: ⁊ tūc nō eſt contra. lxxxvj. diſt. fratrem.

b Epiſcopus gubernationem. ſc3 p archipbr̄m. nam partiri d3 onera ſua. ex̄ đ offic. archipreſ. ca. vlti. ar. p alios nobis licere q nobis p nos non licent:[†] ar. v. q. iij. c. vlt. ar. xij. q. j. precipim⁹. Et valet ad qōne3 ꝙ eccl'ia poſſit alicui concedere gladiū,[‡] l3 ei nō liceat eo vti p ſe, xxiij. q. vlti. c. ſepe. Sil'r inuenitur: qđ licet nobis p alios, et p nos: vt di. xcv. illđ ſupfluū. ⁊ ecōuerſo qđ non licet nobis p nos, nec per alios. xlvj. di. ſicut. xxiij. qōe. vlt. his a quib⁹. et conſequitr̄ qs p aliū qđ nō p̄t per ſe. ff. đ ſta. ho. impator. et id p ſe, qđ nō p aliū. C. de his q ve. eta. ipe. l. ij. ff. de adopt. poſt morte3. §. neq3. xxiij. di. quorundā. et qn̄q3 plus p ſe valet factū q3 p aliū. de ꝯſe. di. iiij. illud. Jo. Sol. gn̄ale eſt ꝙ qs pōt per ſe qđ pōt p aliū, et econtra. ſed in caſibus ſpālibus fallit qn̄q3 rōne pſone q ꝓhibetr̄ per ſe facere vt in hoc. c. ſed per aliū non ꝓhibetr̄:[*] vel rōne rei: qa in cā criminali aliqs agit p ſe, ⁊ non per aliū: vt. v. qō. iij. in criminalibus. B.

c Negociatorē. S3 nūqđ l3 clerico habere tabernā?[†] vr̄ ꝙ ſic. C. de epiſ. ⁊ cle. l. ij. ſed dicim⁹ ꝙ l3 lex cōcedat, canon tm̄ non pmittit. xv. q. iij. §. cū aūt. Uel dic ꝙ pōt hr̄e tabernā propter neceſſariā et honeſtā negociationem.

d Fornicari. Sēper nō l3. i. nunq3. xxxij. q. iiij. nemo. Arg. 3. xxxj. q. j. hac rōne. ſ3 l3 aliqn̄ lnia pene: ſ3 licētia culpe non: q2 non euadit culpā. diſti. iiij. ca. deniq3.[†]

e ¶ Nō licet. Ar. ꝙ ꝓpter mutationem ſtatus qđ ipſi erat licitū, fit illicitū: ⁊ econtra: ar. diſtin. xxxj. c. lex continentie. Arg. contra. xij. q. j. non dicatis.

Eiiciēs. ¶ Caſus. Iſtud. c. in ſcholis nō legitr̄, ſed ī eo aſſignatur ratio quare in domo vel re ſimili nō eſt vſura ſed in pecunia: ſic ⁊ hoc triplici rōne. Prima q2 pecunia non eſt diſpoſita niſi ad emēdū. Secūda q2 ex agro eū arando fructu3 capio et ex domo vſum māſionis ⁊ ideo domum locando vl' fundū videor quaſi pmutare lucrū cum lucro ſed ex pecunia repoſita nullū fructu3 capio. Tertia ratio quia ager vl' domus veteraſcit ſed non pecunia.

[†] Pōt qs p aliu3 qđ non pōt p ſe

[‡] An hoc pcedat regulariť no. in. l. labeo. ff de vſuca. dy. i regula. qđ alteri. li. vj. bonus tex. et ibi bart. ⁊ bal. in l. j. §. ne autē. C. de cad. tollen.

[‡] lxiij. di. adrian⁹. ij.

Mat. xxj.b.

[‡] Hic vid. qđ le. ⁊ no. de cōſe. diſt. iiij. qn̄. ij.

[*] Adde quid veniat appellatione taberne: no. in. l. tabernę. ff. de vb. ſig. ⁊ l. qui tabernas. ff. de ꝯhē. emp.

[†] Dic ꝙ fornicatio nulli vnq3 ipune cōceditur xxvij. q. j. nubendi. Arc.

[‡] al'as granū

Quoniam nõ cognoui li teraturaꝫ:aliq̃ codices habent negociationes:in quo diuerſitas interpretũ ſenſum oſtendit,nõ errorem inducit. Si ergo iſte propter aſſiduam laudem dei dicit,q2 nõ cogno ui negociationes : non nego=cientur chriſtiani. Sed ait ipẽ negociator : affero ex longin=quo merces : mercedem labo=ris mei vnde viuam peto. di=gnus eſt eñ mercenari⁹ mer=cede ſua. ❡ De mendacio et de periurio agitur:non de ne=gocio. Ego enim mẽtior,non negocior. Nã poſſum dicere, tanto emi:ſed tãto vendam:ſi placet eme. quomodo ergo re uocas me a negociatione:oẽs artifices mentiuntur:ſutores, agricole. Vis vt optem caruꝫ tempus,vt poſſim vẽdere an=nonam quam ſeruaui:ſꝫ hoc non faciũt boni agricole(inq̃t) neqꝫ illa boni negociatores. Eſt peccatũ habere filios : q̃a quando eis dolet caput , ma=tres infideles querũt eis liga=turas ſacrilegas et incãtatio=nes oñia iſta ſunt peccata ho minũ,non rerum.quero ergo (ipẽ dicit mihi negociator)quo modo pſalmiſtã intelligas : et noli me ꝓhibere a negociatio=ne:negociatio enim me nõ fa=cit maluꝫ:ſed iniquitas mea ⁊ mẽdacium meũ . Queramus ergo negociatores qui preſu=mũt gloriari ex ſuis operibus ſi ſunt cõtra illam gratiã quã hic pſalmiſta commendat , vt nemo de ſuis operib⁹ gloriet. Et ſicut ↄtra medicos ſuper=be pollicitantes ſalutẽ,vigilat hoc quod dictũ eſt : Tota die ſalutare tuum : ſic contra ne=gociatores operibus ſuis glo=riantes vigilat hoc quod di=ctum eſt:Os meum annũcia=bit laudem tuam.vnde et do=minus eiecit eos de tẽplo vo=lẽtes ſuam iuſtitiam ſtatuere, et ignorãtes iuſtitiã dei. Me=rito dictũ eſt negociuꝫ : q2 ne=gat ocium,qđ maluꝫ eſt : neqꝫ querit verã quietẽ q̃ eſt deus.

Itẽ Caſſiođ.i eodẽ pſalmo.

❡ De eodem. ❡ Palea.

Quid eſt aliud negociuꝫ niſi q̃ poſſint vilius cõ=parari , carius velle diſtrahe=re:Negociatores ꝟo illi abo=minabiles exiſtimãtur,q̃ iuſti=tiã dei minime cõſiderãtes , ꝑ immoderatũ pecunie ambitũ polluũt merces ſuas pl⁹ periu rijs onerando q̃ꝫ precijs.tales eiecit dñs de tẽplo dicẽs:No=lite facere domum patris mei domum negociationis.

Itẽ Cyprianus. ❡ Noĩe ſa=cerdotis careat qui dei mini=ſtros ſuis auocat officijs.

Neqꝫ apud altare dei[a] merent noiari in ſacer dotuꝫ prece,q̃ ab altari ſacer=dotes ⁊ miniſtros volũt auo=care.et iõ Victor cũ cõtra for=mã nuꝑ in cõcilio a ſacerdoti=bus datam , geminũ fauſtinũ pbr̃m auſus ſit tutorẽ ↄſtitue=re:ob dormitionẽ ei⁹ apđ vos non fiat oblatio : neqꝫ aliq̃ de=precatio ꝑ noĩe ei⁹ frequẽtet in ecclia:vt ſacerdotũ decretũ religioſe aut neceſſarie factuꝫ obſeruetur a nobis.

❡ Diſtinctio.lxxxix.

Omuĩ[b] quoqꝫ ſue opꝫ epiſco=pum eſſe bene prepoſitum:vt quedã ide quo dam modo fu=ture diſpenſationis argumen ta ſumantur. In diſpoſitione vero eccleſie hanc regulã ob=ſeruãdã nouerit,vt nulli quã=tũlibet exercitate ꝑſone duo ſimul officia cõmittat:neqꝫ ſe=cularibus viris res eccleſiaſti=cas gubernandas cõmittat.

Vñ Grego.ſcribit oib⁹ epis.

❡ Vni perſone duo non com mittantur officia.

Neqꝫ. hec eſt ſcđa pars di ſtinc. ⁊ eſt pars il=lius. xxj.qõ.iij.Cy prianus.

❡ Caſus Statu=tũ fuit in cõci.Cal=cedoñ.ſ.lxxxvj.di. in.c.ꝑuenit.vt nul lus laicus clericuꝫ in teſtamẽto ad tu telam noiaret:con tra quã cõſtitutio=nem Victor cũ mo riebatur preſbyte=rum geminũ fau=ſtinũ in teſtamen=to ſuo fecit tutoreꝫ ⁊ ideo precepit Cy prianus vt pro eo nulle orõnes in ec=clia fiãt , nec obla=tiones recipiant.

a ❡ Dei . et non=ne accuſatur iſte poſt mortem,con=tra id.xxiij.diſtinc. quorundã.C.ſi re⁹ vel accu.mor.fue. l.j.et.ij. Sol.dicũt quidaꝫ ꝙ accuſari põt † qs poſt mor=tem per inſtrumẽ=tũ,ſicut hic:q2 ap=parebat per iſtru=mentũ.i.per teſta=mẽtũ eũ deceſſiſſe i mortali pctõ. Sꝫ h.dicit ꝙ iſte non accuſat:quia noto riũ erat eũ impeni tẽtem deceſſiſſe: ‡ al's nõ poſſet accu ſari poſt mortẽ ni=ſi de hereſi . xxiiij. q.iij.ſane.et in illo caſu. Itẽ et in alijs ſm q̃ſdã:vt.xxiiij. qõ.ij.in ſumma.C. ad.l.iul. ma.l.vlti. Sed nonne dꝫ pre ſumi ꝑ iſto:q2 etiã i vltimo inſtãti po=tuit penitere : vt xxvj.q.vj.qui rece dunt.et ca.cogno=uimus:Arg.ↄtra de peni.diſt.j.agi=te. Dicit ergo h. ꝙ cum mortaliter peccauerit,nec pe=nituerit: nõ dꝫ pro eo orari.xiij.q.vlt. ca.vlti. et punitur hic i quo deliquit. xij.qõe.ij. de viro. Vel hoc intelligas quo ad ſepulturã tãtũ.ex̃ de tornea. ca.j. Joã.Credo ‡ hoc ad terroreꝫ in=ſtitutuꝫ:nec modo locum habere.Qđ vltimo dicit,ſerua tur de facto.lxxxvj diſt.ca.vlti.B.

Accuſa ri p̃t qs p⁹ mor=tem.

† Adde ꝙ regu larit nõ põt.l.j. ij. et.iij. C.ſi re⁹ vel ac=cu.

‡ Fece=rat ei ꝫ id qđ in ↄci. cõti netur:⁊ ita noto riũ erat eũ ipe=nitẽtem deceſſiſ ſe: et iõ nõ fit ꝑ eo obla tio in al tari.xiij q.ij.pro obeunti bus.ar.

‡ Idem not. hic Lau. idẽ credit. B.

Domui quo=qꝫ ſue. ¶ hec diſtin.diuiditur in tres partes : i qua rum prima dicit ꝙ vni perſone nõ de=bent committi due dignitates vel offi cia. Secunda ibi : Volumus. Tertia ibi : Propinquus. Joan.de fan.

¶ Caſus. Repetit illud ca.aplice re Opꝫ ordinandum domui ſue eſſe be=ne prepoſitum.Et oſtendit ꝙ in hoc dꝫ eſſe ꝓuidus,vt ij.pe. ſicut in domo ſecu lari diuerſa officia vni perſone non cõ mittũtur, ſed plu=ribus:ſic eps in ec cleſiaſticis officijs obſeruabit,ſingu=la officia ſingulis cõmittendo : ita tñ ꝙ adminiſtrationẽ rerum eccleſie lai=cis non committat. Et habet hec diſt. q̃tuor articulos.

b ❡ Domui. hoc cap.tractauit ma=giſter.ſ.xlviij.diſt. ꝯ.neceſſe. Sꝫ alr̃ hic, et alr̃ ibi. ‡ ibi enim expoſuit do=mui,id eſt familie ſue.hic alit domui ſue.i.ecclie ſue . et illud eſt quaſi pre=paratoriũ ad iſtđ : vt in hoc ꝯ.innuit ſ. Oſtendit ergo in hac diſti.lxxxix. qualiter prelatus eccleſiaſtica bene=ficia debeat diſpen ſare:q̃a plura non debet cõmittere ‡ vni:⁊ ꝙ non debet laicos economos ‡ conſtituere in ec=cleſia,vel vicedo=† minos: † ⁊ ꝙ eccle ſiaſtica officia pro=